

“IK KOM JULLIE MIJN DOCHTER BRENGEN”

HENDRIK KERSTENS

DE VERWONDERING
BIJ DE GEBORTE
VAN ZIJN DOCHTER
PAULA ZET HENDRIK
KERSTENS AAN TOT
FOTOGRAFEREN.
GEÏNSPIREERD DOOR
DE ONTROERING DIE
SCHILDERIJEN VAN
OUDE MEESTERS ZO-
ALS JAN VERMEER EN
REMBRAND BIJ HEM
OPROEPEN, LEGT HIJ
HET LEVEN VAN ZIJN
DOCHTER VAST IN EEN
SERIE BIJZONDERE
PORTRETTEEN.

Een aantal jaren geleden brak Hendrik Kerstens door in New York en sindsdien hangen zijn foto's over de hele wereld tot aan de National Portrait Gallery in Londen toe. Met zijn klassieke zeer Nederlandse portretten waarbij hij alledaagse voorwerpen omtovert tot statige hoofddekzels, weet hij bij veel toeschouwers de juiste snaar te raken. De bijzondere collectie portretten waarin hij zijn dochter Paula vastlegt, maakt deel uit van de fotografische collectie van de Universiteit Leiden, het vroegere prentenkabinet. De klassieke schoonheid van de portretten is een prachtige aanvulling op de unieke collectie van de universiteit. In het Fotomuseum Den Haag is deze bijzondere collectie voor het eerst op grote schaal te zien. Als onderdeel van de expositie Fotografie! Een Bijzondere Collectie van de Universiteit Leiden is voor het eerst de complete serie Paula te zien. Tijdens een bezoek aan deze expositie praat ik met Hendrik over zijn inspiratiebronnen en wat deze foto's voor hem betekenen.

Wat mij opvalt, is dat je dochter in alle portretten diezelfde klassieke schoonheid en blik heeft, of ze nu klein of groot is. “Dat klopt, dat is iets wat ze van nature heeft en wat intuïtief ook aantrekkingskracht op mij heeft gehad. Het is onvoorstelbaar dat ze dat vast kan houden, dat het niet verdwijnt. Het is heel moeilijk om te zien welke leeftijd ze op bepaalde foto's heeft. Zoals de foto's hier hangen, weet ik het soms zelf niet meer. Leeftijd speelt voor mij überhaupt niet zo'n grote rol in mijn leven.”

Wat betekent deze collectie voor jou? “De collectie heeft een aantal lagen in zich. Aan de ene kant kun je het zien als een familiealbum omdat ik het over onze dochter wil hebben. Aan de andere kant is het ook een soort reis door de tijd. Ik wil los zijn van tijd. Het is ook een manier om Paula heel dicht bij me te houden; terwijl ik haar wel kan loslaten. Dat werkt bijna therapeutisch, het ontroert mij. Het is een verwerkingsproces. Als je terug kijkt, zie je in het jonge kind het volwassen kind terug. De serie begon met de verwondering. Help, ik heb een kind, wat nu? Vol verwondering volg je de gebeurtenissen in haar leven. Toen ze ouder werd, ging ik met thema's werken en nu ze 22 is ben ik op een punt waarop ik wel eens zou willen dat ze nog klein was. Je kunt je eigen gevoel integreren in een reflectie naar je kind. Het is een voorrecht en een zegen dat het kan. Daarom heb ik ook niet zo de behoefte om met andere modellen te werken.”

Waar haal je je inspiratie vandaan? “Onbewust grijp ik terug naar de naar de klassiekers. Dat heeft zeker ook te maken met museumbezoeken die ik af en toe breng. Met name de Vlaamse primitieven en natuurlijk ook de bekende jongens als Rembrand en Jan Vermeer houden mij bezig. Er zijn bepaalde werken die me diep hebben ontroerd en waar ik ook echt affiniteit mee heb. Ik probeer het wel met een twist in deze tijd neer te zetten, maar dat is niet iets wat ik van tevoren bedenken. Ik ben van deze tijd en denk niet in het verleden. Ik denk ook dat een deel van de verrassing zit in de tijdselementen. Die ontroering voor dingen zit niet per se in de oude meesters, maar dat kan ook voor hele moderne dingen gelden. Die inspiratie genereert energie en zin om iets te maken.”

Aan welke foto heb je de mooiste herinnering?

“Dat is niet direct te koppelen aan een foto omdat ik dan de andere dingen te kort doe. Wat ik wel een mooi moment vind is dat ik voor het eerst naar New York ging. We hadden werk meegenomen en geen geld voor lijsten en dat soort zaken. We hadden de foto's gewoon op de rol meegenomen en die lagen in het ruim. Toen ik in New York landde voelde ik me een soort baron van Münchhausen. Toen mompelde ik bij mezelf: 'ik kom jullie mijn dochter brengen, maar ik neem haar wel weer

mee terug.' Er zijn foto's die ik daar wel aankoppel. *The bag* heeft het internationaal heel goed gedaan. Deze foto is internationaal zo populair geworden dat het een eigen leven is gaan leiden. Het is voor mij een hele nieuwe ervaring dat een foto je ook weer af kan worden afgenomen. Het wordt een publiekseigendom. Het is een icoon op zichzelf geworden en heeft afstand van mij genomen. Je kunt foto's niet voor jezelf claimen, maar in zekere zin blijft het toch ook dicht bij je. Toch zijn de andere foto's mij minstens net zoveel waard. Voor mij persoonlijk is *the napkin* heel bijzonder. Op *the napkin* kijkt Paula het publiek niet aan, maar ze kijkt naar mij. Dat is voor mij een ervaring om kippenvel van te krijgen.”

Persoonlijk raakt mij het portret met de handen het meest. De prachtige huidtint en zachte blik waardoor ze op deze foto nog kwetsbaarder lijkt, roepen een heel sterk gevoel bij mij op. De handen vormen een stilleven op zichzelf door het prachtige licht dat erop valt. “Zelf was ik in eerste instantie niet zo enthousiast over dit beeld en ik was verrast dat men er zo positief naar keek. Dat is ook wel goed, je moet soms de gelegenheid hebben om met jezelf te matten. De serie Red Rabbit, waar deze foto deel van uitmaakt is geïnspireerd op religie. Na 9/11 is er een soort angst over de wereld geslopen die heeft geresulteerd in een behoefte aan romantiek en ervaring van religie. De foto Red Rabbit met de vingers vormt het hoogtepunt. Handen zijn heel moeilijk. Net als bij het toevoegen van een achtergrond geldt ook voor het toevoegen van handen dat het een reden moet hebben. Soms zijn handen een onderdeel van wat er gebeurt. De meester van de handen is de schilder Caravaggio. Rembrandt wordt er wel eens van beticht

Napkin

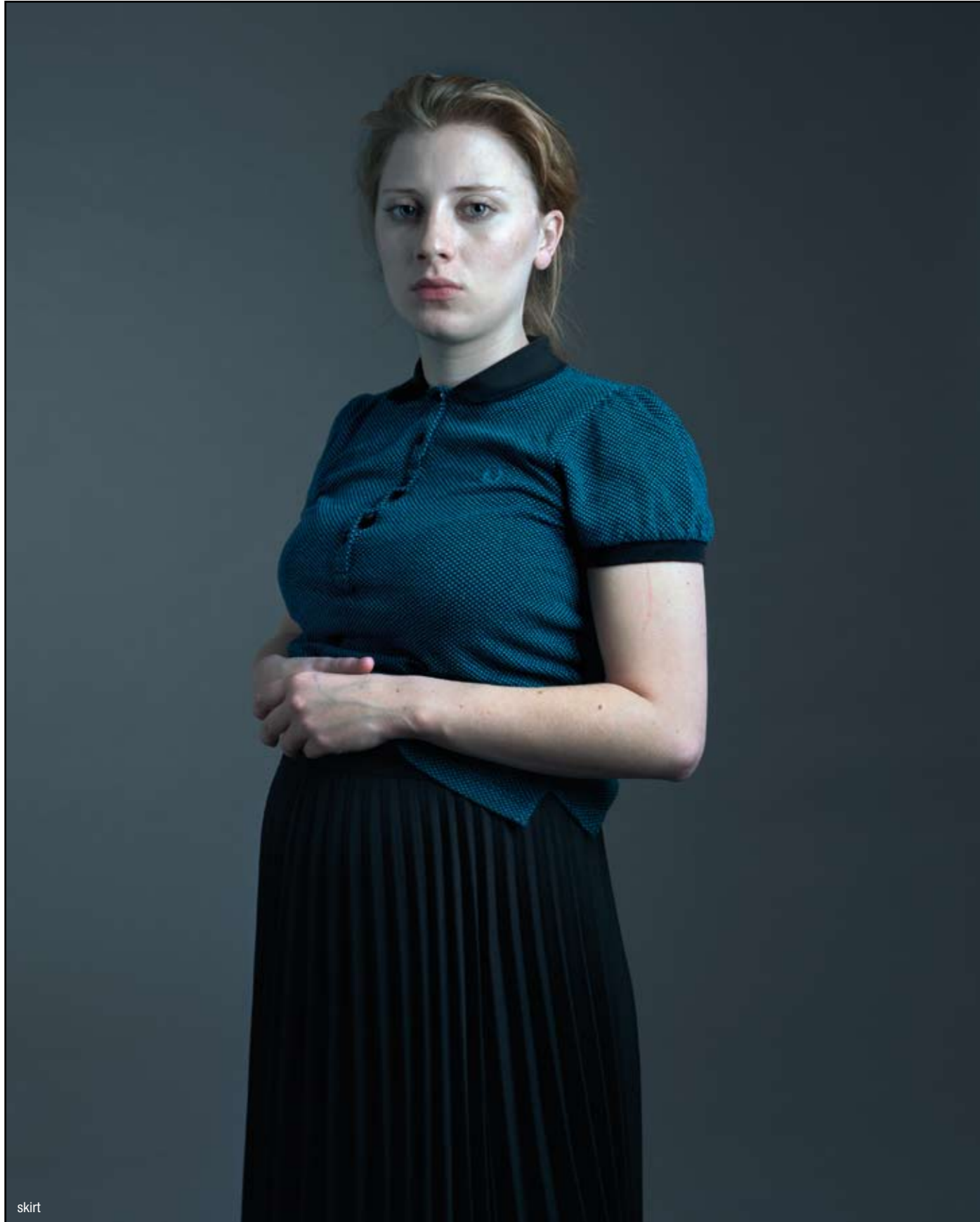
Red Rabbit II

Refuse veil

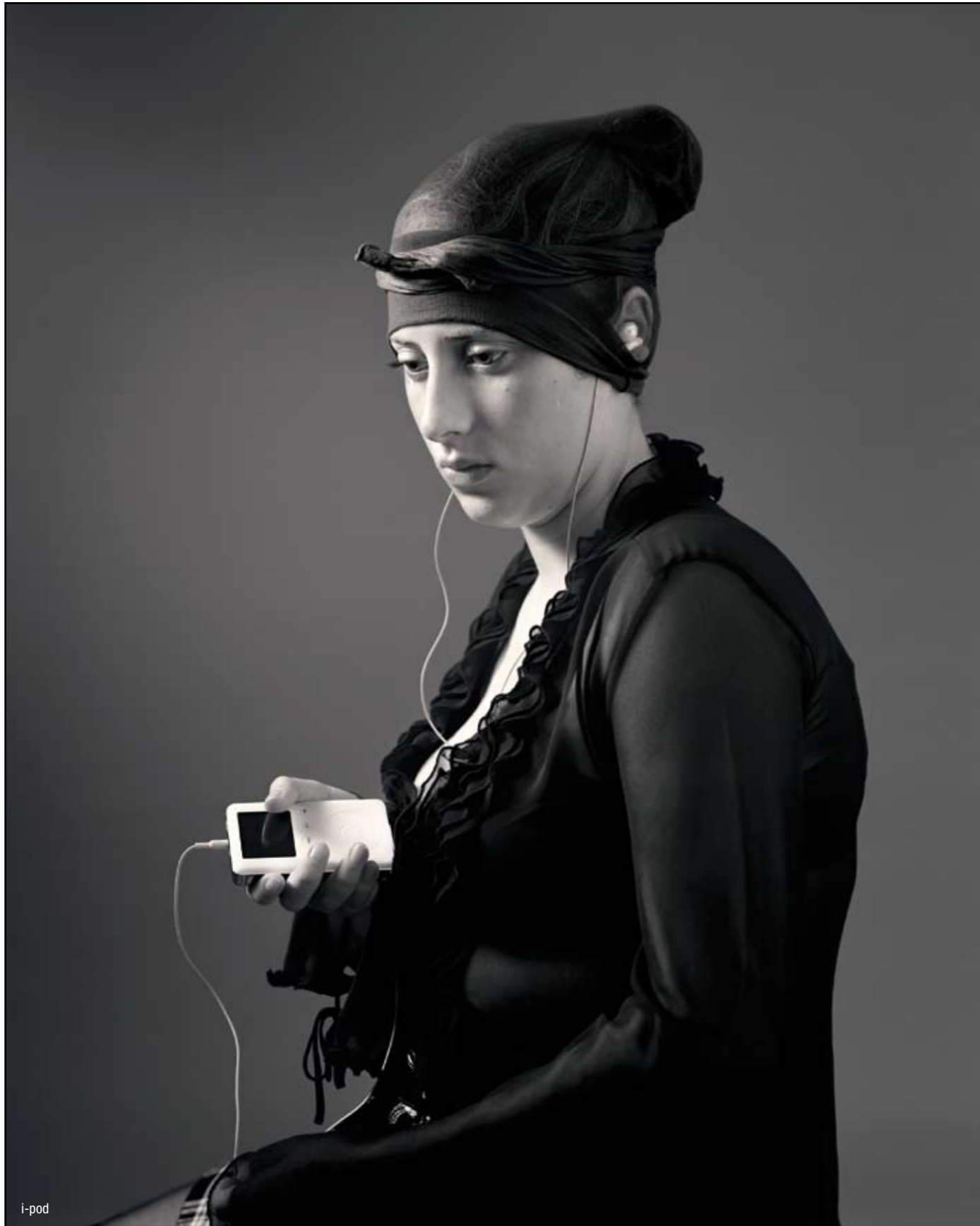
Red Rabbit IV

skirt

Sunburnt

i-pod

dat hij geen handen kan schilderen, maar het staat wel allemaal op de goede plek. Misschien zijn ze niet allemaal goed uitgewerkt maar het is wel magisch. Misschien ben ik in deze foto's ook wel op zoek geweest naar de magie van de handen. Dat zijn wel dromen die ik in de toekomst wil uitwerken."

Heb je nog dromen? "Ik heb niet het gevoel dat ik alles er heb uitgehaald wat er uit te halen valt. Opwindend voor de toekomst hoort ook bij die dromen. Hoe lang mogen we dit nog doen? Zal ze het wel leuk blijven vinden? Je maakt het samen, het is een gevoel. We doen het uit emotie en intuïtie. Bij iedere foto hebben we een bepaalde beleving hoe het tot stand is gekomen en kennen we de achterliggende waarde daarin. Daardoor wordt onze band steeds logischer en steviger. Dat maakt ook dat ik nooit kan nadenken over hoe de toekomst eruit zal zien. Een van de dingen waar ik uiteindelijk heel blij mee ben is dat we altijd het vermogen hebben gehad om ons af te vragen of het reëel is wat we vragen en of het nooit afgedwongen is. We hebben ons altijd gerealiseerd dat het haar eigen leven is en dat het haar eigen toekomst is. Het kan niet zo zijn dat haar leven hierdoor wordt geblokkeerd want dat is het me allemaal niet waard. Als het haar welzijn en houding zou beïnvloeden zou ik er onmiddellijk mee stoppen. Het is fantastisch wat we allemaal in Amerika en over de hele wereld mogen doen, maar dát is het niet waard."

De foto waarbij zij haar hand in het gips heeft of met haar verbrande rug was je daar meer vader dan fotograaf? "Ze kijkt bijna verwijtend, maar dit zijn gebeurtenissen in haar leven. Deze feiten hebben zich voltrokken. Als opvoeder vertel je haar dat ze zich voldoende moet insmeren. Als ze dat niet genoeg doet, is dit het resultaat. Ik wil ook de schoonheid in deze dingen zien. Als herinnering waardoor het een heel andere werking krijgt. Achter iedere foto zitten ideeën en momenten waarom de foto is genomen. Je kunt niet steeds afwachten tot er een gebeurtenis is. Ik denk er niet steeds aan dat het mijn dochter is. Ik zie het ook wel als een kunstwerk. Misschien is dat wel de kracht. Aan de ene kant is het je dochter met de passie en geobsedeerdheid die daar bij hoort. Aan de andere kant kan ik ook heel goed de realiteit van het portret ernaast zien en kan het voor mij ook een totale vreemde zijn. Dat is hetgeen wat het voor mij fris houdt. Ieder portret staat op zichzelf: het zijn geen dubbelingen, de truc wordt niet herhaald."

Hoe ervaart jouw dochter dit? Je begon toen ze zes was, bent samen tevreden over wat je maakt en ineens gaat het een eigen leven leiden. "Zij ervaart het zoals op dat moment bij haar leeftijd past. Op dit moment ziet ze meer de intrinsieke waarde van het werk. Het is altijd in harmonie gegaan met respect naar elkaar toe. Je moet altijd kunnen ontsnappen. Soms wordt ze herkend of erop aangesproken en daar gaat ze comfortabel mee om. *Ze is in feite gewoon je muze.* Zonder meer, zoals iedere ouder zijn kind koestert. Het is je dierbaar en je weet dat als je dat moet missen je met een dolk in hart verder moet leven."

Net als het meisje van Vermeer hangt de collectie over driehonderd jaar nog in het museum. Dit gaat jou overleven. Hoe voelt dat? Voor de collectie in het archief lag werd ik uitgenodigd om daar een kijkje te nemen. Er werd gezegd: Dit is het plekje waar je werk komt te liggen. Toen dacht ik het is net of je naar je eigen graf aan het kijken bent. Het is prachtig dat je werk overblijft, maar ik ben er nog niet over uit. Ik kan er wel heel nuchter over doen, maar ik ben ook blij dat het werk kennelijk zoveel inhoud heeft dat het die plaats mag hebben. Ik ben vrij laat met fotografie begonnen en pas zeven jaar geleden geïntroduceerd

Bathing cap

in de kunstwereld. Hiervoor heb ik ook een heel gelukkig leven gehad zonder dit dus waarom zou dit ineens mijn leven moeten veranderen? Ik zou nog wel dingen kunnen noemen die ik graag had willen doen en waar ik niet goed genoeg voor was. Ik had wel operazanger willen worden. Het drama en het theatrale daarin trekt mij enorm. Dat zie je nu ook terug in mijn werk. Met minder was ik ook heel tevreden geweest, maar dit is natuurlijk geweldig. Ik kijk wel eens met verbazing hoe het allemaal kon gebeuren."

Tekst: Diana Bokje
Fotografie: Hendrik Kerstens

© Hendrik Kerstens. Courtesy Witzenhausen Gallery Amsterdam/New York.

EXPOSITIE

Fotomuseum Den Haag
Stadhouderslaan 43
Den Haag
Fotografie! Een Bijzondere Collectie van de Universiteit Leiden
De tentoonstelling is te bekijken tot 23 april 2010

BOEK

Hendrik Kerstens, Paula
Prijs: € 32,50
ISBN: 978 90 78 964 292

WEBSITES

www.hendrikerstens.com
www.fotomuseumdenhaag.nl